

Гук І.-М. М.

*студентка 1-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

УЧАСТЬ АДВОКАТА У ЗАХИСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ: ЗАГАЛЬНОПРИЙНЯТИЙ МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ

у сучасних умовах розвитку адвокатури якісно новим чином вирішуються актуальні проблеми захисту прав людини адвокатом, оскільки права людини в Україні частіше за все залишаються вітриною української держави, за якою приховано не зовсім привабливий зал, де працюють правозахисники. двадцятирічне «топтання на місці» завершилося конкретним кроком: прийняття Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». це пояснює підвищення інтересу до поставленої проблеми фахівців різних областей, хоча досі проблема забезпечення прав людини і, зокрема їх захисту при участі адвоката є відкритою для досліджень.

Згідно із статтею 21 конституції України права і свободи людини є непорушні та невідчужувані. одним із таких прав є право кожного на правову допомогу, що передбачається ст. 59 конституції України, де адвокатура, як самоврядний інститут покликана сприяти захисту прав і свобод людини та надавати правову допомогу у судах та інших державних органах. але так як Закон України «Про адвокатуру» 1992 року був застарілим і не міг задовольнити усіх потреб суспільства законодавці розробили і ухвалили у 2012 році Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» з метою перетворення адвокатури на ефективний інститут захисту прав, свобод та інтересів людини і громадянина. Новий закон із слів законодавців мав слугувати панацеєю від тих проблем, які поставали у практиці адвокатів впродовж 1992-2012 року. та невже насправді все було так погано? чи правильний шлях обрали законодавці для вирішення проблеми захисту прав людини адвокатом? ці, а також інші питання спробуємо розглянути у даній статті.

15 серпня 2012 набув чинності новий закон, але проблеми у захисті прав людини залишилися старі. Причиною такого становища насамперед є те, що попри зміни закону ніяких змін не зазначено у конституції, адже реформування адвокатури потрібно проводити

комплексно, тобто разом із змінами до законів відповідні зміни потрібно вносити до іншого законодавства. Як би не формулювали правовий статус адвокатури у законі, такий складний інститут, як адвокатура, не вкладається в межі конституційного поля України. Тому для того, щоб в подальшому покращити стан захисту прав людини адвокатом і правовий статус адвоката, потрібно перш за все внести зміни до конституції, адже як казав М.Ганді «якщо ти хочеш змін в майбутньому, стань цією зміною в сьогоденні». Не менш важливим фактом є те, що новий закон значно обмежує не тільки форми здійснення адвокатської діяльності, а й права адвокатів. На даному етапі діє Національна асоціація адвокатів України, яка об'єднує всіх адвокатів України.

Таким чином, членство у Національній асоціації адвокатів України для адвокатів України є обов'язковим, проте стаття 36 конституції України передбачає: «ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян чи обмежений у правах за належність чи не належність до політичних партій або громадських організацій». Отже, порушуються конституційні права людини. Якщо незахищений адвокат, то що буде з тими, кого він захищає?

Для того, щоб з'ясувати яку роль відіграє адвокатська діяльність у захисті прав людини і чи здійснює адвокат захист, потрібно дати визначення таких понять як «захист» і «забезпечення прав людини». Згідно з ст.1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «захист – це вид адвокатської діяльності, що полягає в забезпеченні захисту прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого...» Що ж стосується поняття «забезпечення прав людини», то найбільш поширеним є визначення, де забезпеченням є система ефективних юридичних засобів реалізації, охорони і захисту прав людини.

В Україні реальна картина не завжди має такий привабливий вигляд, як планувалося, тому реальну роль адвоката у захисті прав людини можна прослідкувати за допомогою його участі у цивільному, господарському і кримінальному судочинстві. Беручи участь у кримінальному процесі, адвокат може сприяти слідчим органам і судові у встановленні лише тих обставин, що виправдовують підзахисного, пом'якшують або виключають його кримінальну відповідальність, і в цих межах він сприяє виконанню завдань кри-

мінального судочинства, а здійснюваний ним кримінальний захист є, за висловом а.Ф.Коні, «суспільним служінням». Отже, адвокат справді забезпечує таке право людини як право захисту у кримінальному судочинстві. Залишилось з'ясувати як здійснює захист адвокат у цивільному та господарському процесі. Законодавством України передбачається судове представництво адвокатом інтересів особи в цивільному та господарському процесі. тобто у цивільному і господарському процесі захист прав людини адвокатом виражений не так яскраво як у кримінальному процесі, але все ж таки адвокат і тут забезпечує реалізацію прав і обов'язків клієнта.

в Україні приймаються нові закони, але їх реалізація у житті часто обмежує права людини. тому для того щоб покращити стан захисту прав людини адвокатом, потрібно не порушувати його невід'ємні права. відповідно, якщо сам адвокат буде незалежним, його права і свободи не будуть порушуватися, то він буде прагнути максимально захистити права інших людей.

таким чином ми розглянули участь адвоката у захисті прав людини, враховуючи новий Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», конституцію України, а також механізм їх реалізації. тому, опираючись на історичне минуле варто зауважити, що права, як би широко вони не були декларовані, не становлять реальної цінності без гарантії їхньої реалізації. і саме адвокатура як недержавний інститут має на меті забезпечити реалізацію прав і свобод людини, їх захист, тобто є гарантом забезпечення прав людини. тому, підсумовуючи вищесказане можна зробити висновок, що захист прав людини адвокатом – реальність, адже адвокат справді забезпечує захист і представляє інтереси клієнта у суді, а також дає консультації щодо реалізації невідчужуваних прав, і все це – з метою забезпечення прав, свобод та інтересів людини.